

STÆVNING

Som advokat for

Aakær Gods
v/Johan Koed Jørgensen
Aakjærvej 100
8300 Odder
(v/advokat Hans Sønderby Christensen)

indstævner jeg herved

Odder Kommune
Rådhusgade 3
8300 Odder

og

Slots- og Kulturstyrelsen
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

til som sagsøgte, jf. rpl § 250, stk. 1, at møde ved retten i Aarhus på den af retten ved påtegning på nærværende stævning berammede dag, tid og sted, hvor sagsøgte skal svare i sagen samt medtage de dokumenter sagsøgte agter at påberåbe sig, og hvor jeg vil nedlægge følgende:

PÅSTANDE:

1. De sagsøgte tilpligtes at anerkende, at "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*" udgør det gældende reguleringsgrundlag for vandhuller, diger, hegn, vandløb, dræning, enge og overdrev og øvrige miljømæssige forhold for matrikel numrene 1a m.fl., Åkær Hgd. Falling og området jf. kortgenpart og bilag til "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*".
2. De sagsøgte tilpligtes at anerkende, at diget D00.133.585 beliggende på matrikel nr. 1a m.fl., Åkær Hgd., Falling, er fjernet med rette og ikke kan kræves retableret,

idet der selvstændigt over for Slots- og Kulturstyrelsen nedlægges følgende:

PÅSTAND:

3. Slots- og Kulturstyrelsen tilpligtes at anerkende, at vejkiøten beliggende matrikel nr. 1a, Åkær Hgd., Falling, ikke er beskyttet som fortidsminde.

idet der selvstændigt over for Odder Kommune nedlægges følgende:

PÅSTANDE:

4. Odder Kommune tilpligtes at anerkende, at "*regulativ af januar 2001 vedrørende Amtsvandløb nr. 56, beliggende i Odder Kommune*" alene regulerer vandløbene og området ved Aakær Gods i det omfang, at "*regulativ af januar 2001 vedrørende Amtsvandløb nr. 56, beliggende i Odder Kommune*" ikke er i modstrid med "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*".
5. Odder Kommune tilpligtes at anerkende, at den af sagsøgeren foretagne retablering af stensætningen langs Åkær Å mellem st. 2150 og 2400 beliggende på matrikel numrene 1a m.fl., Åkær Hgd. Falling er lovlig og ikke kan kræves ændret.
6. Odder Kommune tilpligtes at anerkende at være forpligtet til at vedligeholde vandhuller, diger, hegn, vandløb, dræning, enge og overdrev og øvrige forhold beliggende på matrikel numrene 1a m.fl., Åkær Hgd. Falling og i området, herunder straks at foretage bund- og kantskæring og oprensning, vedligeholdelse og fornøden reparation af det samlede vandforløb og dobbeltprofilet i Åkær Å mellem st. 0 og 3810 samt fritlægning, vedligehold, spuling og reparation af skader på de bilag 22 markerede dræn og udløb, alt beliggende på matrikel numrene 1a m.fl., Åkær Hgd. Falling.
7. Odder Kommune tilpligtes at anerkende, at Aakær Gods har ret til at genopdyrke arealer i overensstemmelse med "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*", herunder at Aakær Gods har ret til at genopdyrke arealerne på de i bilag 8 markerede marker.
8. Odder Kommune tilpligtes at betale kr. 39.140.000 med tillæg af sædvanlig procesrente fra sagens anlæg til betaling finder sted, subsidiært at betale et at retten mindre beløb fastsat i forhold til det mindre dokumenterede værdi- og indtægtstab som følger af, at retten måtte give sagsøger helt eller delvis medhold i påstandene.

SAGSFREMSTILLING:

Præsentation af sagens kerne.

Denne sag drejer sig helt grundlæggende om reguleringsgrundlaget mellem Odder Kommune, Slots- og Kulturstyrelsen og Aakær Gods, herunder hvorvidt Odder Kommune og Slots- og Kulturstyrelsen med bindende virkning kan meddele forvaltningsakter over for Aakær Gods, som er i strid "*Aftale om Helhedsplan for Aakær Gods*" (herefter nævnt *Helhedsplanen*) og de tilladelser og dispensationer, som

er meddelt sagsøger i forbindelse med *"Godkendelse af Aftale om helhedsplan for Aakær Gods"* (herafter nævnt *Godkendelsen af Helhedsplanen*), og som indgår i Helhedsplanen.

I 1993 overtog sagsøger Aakær Gods med henblik på genoprette godset og sikre en rentabel og effektiv landbrugsdrift. For at sikre, at genopbygningen skete retsmæssigt, indgik sagsøger og Århus Amt forhandlinger om vedtagelsen af en helhedsplan, hvis formål var at tilgodese såvel moderne landbrugsdrift som naturbeskyttelseslovens hensyn.

Helhedsplanen blev godkendt på amtsrådets møde den 14. juli 1994, og et flertal besluttede, at der kunne meddeles de nødvendige dispensationer efter naturbeskyttelsesloven og vandløbsloven, herunder at der blev meddelt dispensationer til fjernelse af vandhuller og diger, opdyrkning af arealer, etablering af dobbeltprofil, oprensning af vandløb samt spuling og reetablering af dræn m.fl. (jf. Godkendelsen af Helhedsplanen). Godkendelsen af Helhedsplanen kunne efterfølgende indbringes for Naturklagenævnet, ligesom de meddelte tilladelser efter vandløbsloven kunne påklage til Miljøstyrelsen. Naturklagenævnet og Miljøstyrelsen meddelte endelig afgørelse til dispensation henholdsvis den 15. april 1996 og den 25. juni 1996. Helhedsplanen blev med de nu endelige dispensationer og vilkår vedtaget den 9. juli 1996.

- oOo -

Det var et ufravigeligt krav fra amtets side, at der var enighed om, at de registreringer, der fremgik af kortbilag 1, skulle være udgangspunkt for en eventuel aftale, ligesom amtet var af den opfattelse, at kortbilag 1 var udtømmende for emner i det åbne land, der var omfattet af naturbeskyttelseslovens §§ 3 og 4 (nuværende naturbeskyttelseslovs § 3 og museumslovs § 29 a) og dermed beskyttet. Kun indgreb i skovene og arealer i skovene og Sondrup-Aakær-fredningen af 8. juli 1977 forudsatte tilladelse efter naturbeskyttelsesloven.

Helhedsplanen skal derfor betragtes som fuldstændig udtømmende, således planen omfatter alle områder og diger, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 og museumslovens § 29 a. Eller sagt med andre ord er naturområder, diger mv. i det åbne land, som ikke fremgår af kortbilag 1, hverken beskyttet efter naturbeskyttelsesloven eller museumsloven med de virkninger, som følger af de nævnte lovregler.

Det er desuden forudsat i Godkendelsen af Helhedsplanen, at dispensationernes vilkår er knyttet til hele planen, således at enkelt dispensationer ikke kan udnyttes uden forpligtelse til at opfylde alle vilkår. Det er således en forudsætning for den samlede dispensationsudnyttelse, at Aakær Gods samtidig opfylder de forpligtelser, som godset har påtaget sig i Helhedsplanen.

Helhedsplanen med de dertil knyttede dispensationer er således ikke alene begunstigende for sagsøger, men også bebyrdende, idet sagsøger med Helhedsplanen har forpligtiget sig til at udlægge cirka 80 hektar til § 3-arealer og arealer til vedvarende græs med samme beskyttelse som § 3-arealer, jf. kortbilag 1. Dette skal ses i lyset af, at aftalerne i Helhedsplanen har dannet grundlag for behandlingen af dispensationsansøgningerne.

Helhedsplanen kan derfor karakteriseres *dels* som en forvaltningsakt, idet planen indeholder en række af afgørelser, *dels* som en aftale, hvor Århus Amt og Aakær Gods er pålagt gensidige forpligtigelser som følge af de dispensationer og vilkår, der er meddelt i forbindelse med aftalen. Helhedsplanen nyder derved som minimum samme beskyttelse som en forvaltningsakt, idet der med Helhedsplanen er tale om konkret myndighedsudøvelse.

Udgangspunktet for enhver forvaltningsafgørelse er forbuddet mod *reformatio in pejus*, hvorefter en offentlig myndighed ikke kan ændre en afgørelse til skade for adressaten. Reglen gælder ikke kun under rekursbehandling, men tillige især hvor afgørelsen er endelig. Helhedsplanen er endelig, hvorefter enhver efterfølgende afgørelse ikke må modstride de i Helhedsplanen meddelte dispensationer og tilladelser.

Dette forbud mod *reformatio in pejus* har sagsøgte – Odder Kommune såvel som Slots- og Kulturstyrelsen – imidlertid de facto fraveget, idet myndighederne har pålagt sagsøger forpligtigelser, som er i strid med Helhedsplanen, jf. eksempelvis Odder Kommunes varslings af påbud af 23. marts 2018 samt Slots- og Kulturstyrelsens påbud af 12. december 2017.

Der er heller ikke tale om, Odder Kommune eller Slots- og Kulturstyrelsen har tilbagekaldt Helhedsplanen eller ændret planen, eller at betingelserne for tilbagekaldelse henholdsvis ændringer i øvrigt er opfyldt.

Det er derfor helt afgørende, at retten tager stilling til de nedlagte påstande.

Såfremt retten – mod sagsøgers forventning – kommer frem til, at Helhedsplanen ikke i sin fulde helhed er det gældende reguleringsgrundlag mellem Odder Kommune, Slots- og Kulturstyrelsen og Aakær Gods, bemærkes det, at sagsøgers forpligtigelser efter Helhedsplanen bortfalder, herunder sagsøgers tilsagn om at udlægge cirka 80 hektar til naturområder, jf. det i ”Godkendelsen af Aftale om helhedsplan for Aakær Gods” punkt 7 anførte, hvorefter ”*hvis enkelte punkter tages ud, bortfalder hele helhedsplanen, ligesom ejeren i så fald tager forbehold over for amtets registreringer*”.

Om sagsøgte

Århus Amt var under Helhedsplanens udstedelse myndighed i forhold til de dispensationer, der blev givet efter naturbeskyttelseslovens § 3 (naturarealer) og § 4 (diger) samt i forhold til vandløbsloven for så vidt angår amtsvandløbet Åkær Å. Odder Kommune var vandløbsmyndighed i forhold til de private vandløb på Aakær Gods.

Med lov nr. 454 af 9. juni 2004 blev de hidtidige regler i naturbeskyttelseslovens § 4 om sten- og jorddiger og §§ 12-14 om fortidsminder m.fl. overført til museumsloven. Det er i dag Slots- og Kulturstyrelsen, der er tilsynsmyndighed, jf. museumslovens § 29 o, idet kommunerne dog er henlagt kompetence til at tillade ændringer i tilstanden af sten- og jorddiger, jf. museumslovens § 29 j, stk. 2.

I forbindelse med nedlæggelse af Århus Amt blev Odder Kommune vandløbsmyndighed for alle vandløb, som er omfattet af vandløbsloven i Odder Kommune, jf. lov nr. 564 af 24. juni 2015.

Præsentation af sagens problemstillinger.

Sagen vedrører følgende tvistepunkter:

- Kan Odder Kommune og Slots- og Kulturstyrelsen tilsidesætte Århus Amts afgørelse om "*Godkendelse af helhedsplan for Aakær Gods*" og "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*" ved at udstede og varsle nye og mere byrdefulde forvaltningsakter over for Aakær Gods? (Påstand 1)
- Kan Slots- og Kulturstyrelsen med bindende virkning for sagsøger udstede et påbud om at retablering af dige D00.133.585 beliggende matrikel nr. 1a, Åkær Hgd., Falling, og kunne Odder Kommune behandle diget som beskyttet i deres forvaltning over for sagsøger, og dermed fravige "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*"? (Påstand 2)
- Kan Slots- og Kulturstyrelsen med bindende virkning for sagsøger betragte vejliste beliggende matrikel nr. 1a, Åkær Hgd., Falling som beskyttet efter museumsloven, selvom pågældende vejliste ikke er omtalt beskyttet i "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*"? (Påstand 3)
- Kunne Århus Amt i januar 2001 med bindende virkning for sagsøger udstede et regulativ indeholdende nye skærpede krav for Aakær Å, som skal erstatte et regulativ fra august 1990, som Århus Amt (tidligere ressortmyndighed - nu Odder Kommune - efter amterne blev nedlagt) ved "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*" havde forpligtet sig til at finde anvendelse for Aakær Gods og Aakær Å? (Påstand 4)
- Kan Odder Kommune forvaltningsretligt gyldigt stille vilkår for udformningen af stensætningen langs Åkær Å mellem st. 2150 og 2400 beliggende matrikel numrene 1a m.fl., Åkær Hgd. Falling, som er i modstrid med "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*" og efterfølgende meddelt dispensation af 26. november 2010 for retablering af stensætningen? (Påstand 5)
- Har Odder Kommune overholdt sine forpligtelser til at vedligeholde Åkjær Å og fritlægge dræn jf. "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*"? (Påstand 6)
- Kunne Odder Kommune retmæssigt tilbagekalde tilladelse fra år 2009 til Aakær Gods til at genopdyrke arealet markeret på vedlagte kortbilag fremsendt sammen med mailtilbagekaldelsen af den 4. januar 2018 (sags id. 727-2017-21702) og dermed fravige "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*"? (Påstand 7)
- Er Odder Kommune erstatningsansvarlig for manglende overholdelse af sine forpligtelser til at vedligeholde Åkær Å og fritlægning af dræn jf. "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*" og uretmæssig tilbagekaldelse af ret til genopdyrkning, som var aftalt, jf. "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*" (Påstand 8)

Præsentation af sagens hændelsesforløb.

Hændelsesforløb er kort skitseret og i kronologisk orden følgende:

I august 1990 udstedte Århus Amtskommune, Miljøkontoret, et regulativ for Amtsvandløb nr. 56 beliggende i Odder Kommune med tilhørende redegørelse for grundlaget for regulativet (**bilag 1**), hvilket omfatter vandforløbet på den omtvistede ejendom.

Med overtagelse den 19. juli 1993 erhvervede sagsøger Aakær Gods. Godset og de tilhørende jordstykker m.m. var af den tidligere ejer ikke vedligeholdt, hvorfor den samlede ejendom dermed i meget væsentlig omfang var misrøgtet og forfalden/en ruin. Sagsøger bekostede en genopbygning af godset samt sanering og omfattende vedligeholdelse i henhold til "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*" - tinglyst på ejendommen 13. februar 1997 (**bilag 2**). De i helhedsplanen indeholdte dispensationer og vilkår blev forinden godkendt af Århus Amt, jf. "*Godkendelse af aftale om helhedsplan for Aakær Gods*" (**bilag 3**).

Det blev med helhedsplanen bestemt hvilke områder, der skulle tages i omdrift eller bevares i omdrift, ligesom det modsætningsvis blev bestemt hvilke områder, der skulle udlægges eller bevares som beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Helhedsplanen var således ikke alene begunstigende for sagsøger, men også bebyrdende for sagsøger, idet sagsøger frivilligt accepterede at udlægge ca. 80 hektar af sin ejendom til beskyttet område jfr. Naturbeskyttelseslovens § 3, således dette område fremadrettet bl.a. kunne fungere som spredningskorridor for vildt og kreaturområde jfr. bl.a. helhedsplanens pkt. 5 og 6.

Til gengæld for dette påtog Århus Amt sig bl.a. at forestå vedligeholdelse af Åkær Å, jfr. bl.a. helhedsplanens pkt. 3, hvor vandløbets dimensioner, vedligeholdelse, m.m. er fastsat i overensstemmelse med regulativet fra 1990, og hvor det i samme punkt er aftalt og præciseret, at "*vedligeholdelsen forestås af Århus Amt*", og i pkt. 4 at "*amtet skal frilægge dræneløb efter ejers markering*", ligesom der blev givet en række dispensationer efter naturbeskyttelsesloven og vandløbsloven.

I januar 2001 udsteder Århus Amt dog ensidigt et nyt regulativ for Amtsvandløb nr. 56 (**bilag 4**), som jfr. pkt. 1, sidste linje "*erstatte det tidligere regulativ af 1. august 1990*", som stiller sagsøger ringere end den begunstige, som sagsøger har opnået ifølge "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*". Sagsøger inddrages ikke.

Den 7. juli 2008 meddeles Aakær Gods byggetilladelse til forlængelse af to eksisterende bygninger (**bilag 5**). Hver bygning skal tilbygges med 728 m², hvor af den ene bygning skal krydse et dige. Det nu omtvistede dige D00.135.585 omtales ikke i byggetilladelsen, ligesom diget i øvrigt ikke er markeret som beskyttet i kortbilag til Helhedsplanen.

Den 26. august 2008 modtager Aakær Gods brev fra Moesgaard Museum, hvor museet tilbyder prøvegrovning for at sikre, at der ikke er oldsager i jorden, jf. museumsloven. Diget omtales ikke.

I år 2009 meddeles Aakær Gods en 15 årig tilladelse til at genopdyrke nogle arealer. Arealerne skal ifølge Helhedsplanen være i omdrift, jf. kortbilag til Helhedsplanen.

Aakær Gods ansøger i år 2010 om tilladelse/dispensation til at foretage terrænændringer i haveanlæg, retablering af stensætning langs Åkær Å og ændring af bro over Åkær Å, hvilket Odder Kommune giver dispensation til ved afgørelse af 26. november 2010 (**bilag 6**). Eneste vilkår ved dispensationen i forhold til stensætningen og bro i Åkær Å er, at der *"ikke må ske ændringer af vandløbsprofilen eller andre forhold der kan påvirke vandløbets vandføringsevne"*.

Den 23. oktober 2014 retter Slots- og Kulturstyrelsen henvendelse til Aakær Gods vedrørende det nu nedlagte stendige D00.135.585 (**bilag 7**). Slots- og Kulturstyrelsen orienterer Aakær Gods om, at der kan søges dispensation hos Odder Kommune til nedlægning af det – ifølge Slots- og Kulturstyrelsen – beskyttede dige.

Den 12. februar 2015 modtager Aakær Gods et brev fra Moesgaard Museum, hvori museet oplyser, at der vil blive gennemført tilsyn af diget den 23. februar 2015 (**bilag 8**). Besigtigelsen omhandler kun den del af diget, som stadig står i dag, og således ikke den del, der er nedlagt.

Den 15. oktober 2015 meddeler Odder Kommune lovliggørende dispensation til nedlæggelse af det – ifølge Odder Kommune – beskyttede stendige D00.135.585 (**bilag 9**). Den 2. november påklages afgørelsen af Danmarks Naturfredningsforening til Natur- og Miljøklagenævnet (**bilag 10**). Den 27. oktober 2016 træffer Natur- og Miljøklagenævnet afgørelse i sagen, hvorefter Odder Kommunes afgørelse om lovliggørende dispensation ændres til afslag på dispensation (**bilag 11**).

Den 13. september 2017 varsler Slots- og Kulturstyrelsen påbud om retablering af stendiget (**bilag 12**). Den 12. december 2017 udsteder Slots- og Kulturstyrelsen påbud om retablering af stendiget med frist for sagsøgeren den 1. juli 2018 (**bilag 13**).

Ved høringsbrev af den 20. december 2017 (**bilag 14**) meddeler Odder Kommune, side 1, første afsnit:

"Odder Kommune har i forbindelse med en opmåling af Åkær Å i 2015-2016 og ved gennemgang af Åkær Å, registreret at der forekommer en betydende uoverensstemmelse mellem de fysiske forhold for Åkær Å omkring Aakær Gods og regulativmæssig dimensionering, således af vandløbet fremstår dybere og bredere end regulativets bestemmelser."

og side 2, næstsidsste afsnit,

*"Det er tilsynsmyndighedens pligt at bringe et ulovligt forhold til ophør, med mindre det vurderes af underordnet betydning.
Det er Odder Kommunes hensigt at stille påbud om retablering af den konstaterede ændring af vandløbsskikkelse mellem st. 2150 og st. 2400."*

Sagsøger har kontaktet Odder Kommune for nærmere af få oplyst, hvad den påståede *"regulativmæssige uoverensstemmelse"* bestod i, og det viste sig, at kommune slet ikke var i besiddelse af regulativet fra august 1990, og at Odder Kommune var af den retsstridige opfattelse, at Helhedsplanen hierarkisk var underordnet regulativet fra 2001. Odder Kommune har tidligere på intet tidspunkt aktivt afvist, at *"Aftale om helhedsplan for Aakær Gods"* skulle være bortfaldet eller udløbet som følge af regulativet

fra 2001, ligesom sagsøger i alle årene har fastholdt og støttet sig til aftalen. Sagsøger har derfor en berettiget forventning om, at *"Aftale om helhedsplan for Aakær Gods"* er retskraftig.

Den 4. januar 2018 tilbagekalder Odder Kommune genopdyrkningstilladelse af arealer markeret på et vedlagt kortbilag med den begrundelse, at arealerne er delvist opdyrket (**bilag 15**).

Ved brev af 28. februar 2018 (**bilag 16**) er det på vegne sagsøger afvist, at der måtte være en *"regulativmæssige uoverensstemmelse"* i Åkær Å mellem st. 2150 og 2400, og præciseret:

at det endda også i regulativet fra 2001, side 12, underpunkt 6, er anført, at der skal ske opgravning i strømrønden, *"når vandføringsevnen i strømrønden er forringet svarende til en hævnning af vandspejlet ved middelvandføringen med mere end 10 cm. I forbindelse med opgravning må der opgraves materiale til 10 cm under den regulativmæssige middelbundkote"*,

at vandløbets skikkelse er *"dynamisk"*, *"henligger med varierende bund og dybdeforhold"* og med en minimums *"strømbredde på 1,0 m."* jfr. regulativet fra 1990, pkt. 3.3, hvis dimensionsangivelser regulativet fra 2001, som førnævnt viderefører,

at hvis vandløbet er blevet dybere og bredere, da er det ikke en regulativmæssig uoverensstemmelse. Forholdet er i stedet forårsaget af, at der af kommunen ikke er foretaget den nødvendige og af sagsøger opfordrede vandløbsvedligeholdelse af Aakær Å som helhed, således vandstanden nu står over drænrørene, ligesom kommunen ikke har foretaget den nødvendige og af min klient opfordrede vedligeholdelse af dobbeltprofilen,

at sagsøger - via en af Bæredygtigt landbrug som mandatar anlagt og verserende sag – er ved at få prøvet ved domstolene om også det i denne sag omtvistede vandløb er fejlagtigt klassificeret, idet Aakær Å er udpeget som et naturligt vandløb, selv om vandløbet siden slottets opførelse har været væsentlig modificeret bl.a. i form af stensætningen langs Åkær Å ved slottet, ligesom vandløbet øst om slottet er kunstigt og

at stensætningen har en væsentlig og nødvendigt effekt på, at slottet ikke skrider ud mod sydvest, idet stensætningen modvirker udskridning af slottets fundament, herunder at enhver ændring af den reetablerede stensætningen vil medføre sætningsskader på det fredede slot med store tab til følge.

Den 16. marts meddeler Slots- og Kulturstyrelsen, at Slots- og Kulturstyrelsen vil tinglyse tilstedeværelsen af et – ifølge Slots- og Kulturstyrelsen – beskyttet fortidsminde på matrikel nr. 1a, Åkær Hgd., Falling (**bilag 17**).

Da brevet af 28. februar 2018 forblev egentligt ubesvaret fra sagsøgte (**bilag 18**), er der ved brev af 23. marts 2018 (**bilag 19**) igen rettet henvendelse til sagsøgte med krav om:

- 1) at vedstå og anerkende at "Aftale om helhedsplan for Aakær Gods" udgør det gældende aftale og reguleringsgrundlag mellem parterne,
- 2) at godkende stensætning ved slottet og frafald af hensigt om retablering,
- 3) anerkendelse af forpligtelse til at udføre vandløbs- og drænuvløbsvedligeholdelse, jf. vedlagte fotoserie med ejers markering (**bilag 20**),
- 4) at vedstå og anerkende, at Aakær Gods har ret til at genopdyrke arealet, som Odder Kommune gav tilladelse til i år 2009, jf. "Aftale om helhedsplan for Aakær Gods" og
- 5) erstatning, hvis ovenstående ikke vedstås, anerkendes og udføres.

Odder Kommunes forvaltning må forstås således, at kommunen vurderer, at regulering kan ske i strid med helhedsplanen, hvorved nærværende stævning er nødvendiggjort. Herunder fastholder kommunen, at regulering af stensætningen er mulig på baggrund af påstået uoverensstemmelse regulering i anledning af stensætningens påståede uoverensstemmelse med regulativet fra 2001 og at sagsøger kan nægtes adgang til at genopdyrke arealer i henhold til helhedsplanen. Nærværende stævning er således nødvendiggjort af, at Odder Kommune ikke har vedstået, anerkendt og udført vedligeholdelse som opfordret, hvilket allerede har medført betydelige tab for sagsøger.

Handelsværdien af god ikke forsumpet landbrugsjord på Aakær Gods udgør mindst kr. 200.000 pr. hektar, hvorimod handelsværdien af forsumpet landbrugsjord udgør blot ca. kr. 10.000 pr. hektar. Da ca. 200 hektar af ejendommen - som følge af Odder Kommunes manglende vedligeholdelse af vandløb, dræn, m.m. - er at sidestille med voldsomt forsumpet jord, har sagsøger alene som følge af forsumpningen lidt et ejendomsværditab, svarende til kr. 38.000.000 (200 hektar X kr. 190.000).

Herudover lider sagsøger årligt et indtægtstab skønsmæssig ansat til kr. 1.900 pr. forsumpet hektar (2007 priser) alene pga. ikke fritlagte dræn og tilstoppede dræn jfr. den af Miljøministeriet i år 2007 udarbejdede rapport "Hydrologisk og økonomisk analyse af vandføringen i vandløb" (**bilag 21**), side 54, næstsidste afsnit H, svarende til et tab af for ca. 200 hektar på kr. 380.000 pr. år (200 hektar X 1.900 kr.) excl. moms, hvortil kommer udgifter forbundet med at udføre den manglende vedligeholdelse af åen og fritlægning af dræn, hvorfor det forbeholdes at forhøje påstand 8. Det vil sige kr. 1.140.000 i driftstab de seneste 3 år.

Det samlede tab som følge af tabt handelsværdi og driftstab beløber sig således op til kr. 39.140.000, idet der tages forbehold for at forhøje påstand 8 yderligere, når det endelige tab er gjort op, ligesom der tages forbehold for at forhøje påstand 8 med de omkostninger, som følger af sætningsskader på slottets sydlige del, såfremt stensætningen langs Aakær Å mellem st. 2150 og 2400 ændres.

Til støtte for, at fjernelse af stensætning mellem st. 2150 og 2400 er forbundet med uforholdsmæssigt store omkostninger fremlægges **bilag 22**, hvor det 1) konstateres, at enhver ændring af stensætning vil svække bygningens konstruktive forhold og 2) konstateres, at gravearbejde og omplacering af sten vil medføre rystelser, der forplanter sig gennem lerjorden til bygningens facader og kælder. Det vil endvidere ikke blot medføre store økonomiske tab at ændre på stensætningen, men også medføre ødelæggelse af uerstattelige historiske værdier.

ANBRINGENDER:

Til støtte for de nedlagte påstande påberåbes følgende hovedanbringender:

- at** Odder kommune og Slots- og Kulturstyrelsen er bundet af helhedsplanen og ikke ensidigt samt med skærpende og bindende virkning for sagsøger kan ændre den heraf følgende regulering,
- at** "*Godkendelse af aftale om helhedsplan for Aakær Gods*" såvel som "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*" som minimum nyder beskyttelse som begunstigende forvaltningsakter, idet udstedelsen, herunder de til Aakær Gods meddelte dispensationer og tilladelser, er foretaget med hjemmel i naturbeskyttelsesloven, museumsloven og vandløbsloven, hvorefter der er tale om reel myndighedsudøvelse, og idet udstedelsen er underlagt klagefrist såvel som søgsmålsfrist,
- at** Odder Kommune og Slots- og Kulturstyrelsen er underlagt forbuddet mod *reformatio in pejus*, ligesom Odder Kommune og Slots- og Kulturstyrelsen ikke kan ændre eller tilbagekalde "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*" til skade for sagsøger,
- at** "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*" er udtømmende og indeholder samtlige forhold, som er beskyttet af lovgivningen, jf. ordene "*der er ... efter amtets vurdering ikke tale om, at der uden for skovene er flere emner end vist på kortbilaget 1, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens §§ 3 og 4*" (bilag 4, side 7, punkt 2.3, sidste afsnit), hvorefter forhold, som ikke fremgår af kortbilaget til Helhedsplanen, ikke er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller museumslovens § 29 a,
- at** stendiget D00.133.585, som delvist blev nedtaget af sagsøger mellem 2010 og 2012, ikke er beskyttet af museumslovens § 29 a, stk. 1 (daværende § 4 i naturbeskyttelsesloven), idet diget – hvis diget i det hele taget har været beskyttet – som minimum mistede sin beskyttelse som følge af udstedelsen af "*Aftale om helhedsplan for Aakær Gods*", idet diget ikke er markeret på kortbilag 1 til helhedsplanen,
- at** stenkisten ikke er beskyttet af museumsloven, idet "*Aftale om Helhedsplan for Aakær Gods*", som blev godkendt af daværende fredningsmyndighed, forudsatte, at stenkisten ikke var beskyttet, idet stenkisten ikke fremgår af kortbilag til Helhedsplanen,
- at** Århus Amt hhv. Odder kommune ikke kunne/kan fastsætte nye krav til vandløbet eller stensætningen, allerede fordi de faktiske forhold ikke er dokumenteret ændret, og fordi den indgåede helhedsaftale må anses for tilstrækkelig til at varetage de beskyttede interesser i vandløbsloven, hvorfor regulativet af januar 2001 ikke har retskraft og ikke kan håndhæves over for sagsøger i det omfang, at regulativet af januar 2001 er i modstrid med helhedsplanen,
- at** sagsøger vil lide voldsomt tab, hvis Odder Kommune kan foretage skærpende regulering med bindende virkning for sagsøger, herunder i henholdt til regulativet af januar 2001,
- at** enhver regulering eller rådighedsbegrænsning i strid med Helhedsplanen i øvrigt alene kan ske med klar og udtrykkelig lovhjemmel og mod fuld erstatning, jfr. vandløbslovens § 23,

- at** Odder Kommune har givet dispensation ved afgørelse af 26. november 2010 (bilag 9) til at foretage reetablering af stensætning, hvor det eneste vilkår ved dispensationen i forhold til stensætningen og bro i Åkær Å var, at der *"ikke må ske ændringer af vandløbsprofilen eller andre forhold der kan påvirke vandløbets vandføringsevne"*,
- at** vandløbsprofilen eller vandføringsevnen ikke er ændret i strid med det tilladte i forhold til regulativet fra 1990 og redegørelsesdelen hertil, hvor det fremgår, *"at vandløbets skikkelsesmæssige dimensioner er overholdt, såfremt vandføringsevnen i vandløbets faktisk profil ikke er ringere end i et profil med de regulativmæssige dimensioner og samme fald"*,
- at** dispensation og afgørelse af 26. november 2010 (bilag 9) er en begunstigende forvaltningsakt, som ikke kan tilbagekaldes eller ændres på bebyrdende vis i forhold til sagsøger,
- at** det endda også i regulativet fra 2001, side 12, underpunkt 6, er anført, at der skal ske opgravning i strømrønden, *"når vandføringsevnen i strømrønden er forringet svarende til en hævnning af vandspejlet ved middelvandføringen med mere end 10 cm. I forbindelse med opgravning må der opgraves materiale til 10 cm under den regulativmæssige middelbundkote"*,
- at** vandløbets skikkelse er *"dynamisk"*, *"henligger med varierende bund og dybdeforhold"* og med en minimums *"strømbredde på 1,0 m."* jfr. regulativet fra 1990, pkt. 3.3, hvis dimensionsangivelser regulativet fra 2001, som førnævnt viderefører,
- at** hvis vandløbet er blevet dybere og bredere, da er det ikke en regulativmæssig uoverensstemmelse,
- at** sagsøger - via en af Bæredygtigt landbrug som mandatar anlagt og verserende sag – er ved at få prøvet ved domstolene, om også det i denne sag omtvistede vandløb er fejlagtigt klassificeret, idet Aakær Å er udpeget som et naturligt vandløb, selv om vandløbet siden slottets opførelse har været væsentlig modificeret bl.a. i form af stensætningen langs Åkær Å ved slottet, ligesom vandløbet øst om slottet er kunstigt,
- at** stensætningen har en væsentlig og nødvendigt effekt på, at slottet ikke skrider ud mod sydvest, idet stensætningen modvirker udskridning af slottets fundament, herunder at enhver ændring af den reetablerede stensætning vil medføre uforholdsmæssige omkostninger, herunder sætningsskader på det fredede slot med store tab økonomiske og kulturelle tab til følge,
- at** en eventuel ændring af stensætningen og skikkelsen af åen i givet fald er af bagatelagtig karakter, hvorfor et krav om reetablering er et ikke sagligt og ikke proportionalt krav,
- at** vandløbets dimensioner, vedligeholdelse, m.m. er fastsat i overensstemmelse med regulativet fra 1990 jfr. helhedsplanens pkt. 3, og hvor det samtidig er aftalt og præciseret, at *"vedligeholdelsen forestås af Århus Amt"*,

- at** *"amtet skal frilægge drænudløb efter ejers markering", jfr. helhedsplanens pkt. 4,*
- at** Odder Kommune efter Århus amt ophørte har overtaget ovenstående forpligtelser som vandløbsmyndighed,
- at** Odder Kommune ikke har foretaget og iagttaget sine vedligeholdelsesforpligtelser,
- at** kommunen ikke har foretaget den nødvendige og af sagsøger opfordrede vandløbsvedligeholdelse af Aakær Å som helhed, således vandstanden nu står over drænrørene, ligesom kommunen ikke har foretaget den nødvendige og af min klient opfordrede vedligeholdelse af dobbeltprofilet,
- at** Odder Kommune skal tilpligtes at anerkende og foretage vedligeholdelse i overensstemmelse med helhedsplanen, herunder straks skal forpligtes til at foretage bund og kantskæring og oprensning/vedligeholdelse af dobbeltprofilet i Åkær Å mellem st. 0 og 3810 samt fritlægning, vedligehold, spuling og reparation af skader på de bilag 22 markerede dræn og udløb alt beliggende matrikel numrene 1a m.fl., Åkær Hgd. Falling og i området jfr. kortgenpart og bilag til *"Aftale om helhedsplan for Aakær Gods"*,
- at** genopdyrkningsretten som meddelt i 2009 er bevaret og ikke kan inddrages eller tilbagekaldes, jf. Lov nr. 958 af 10. juli 2017 om drift af landbrugsjorder § 6,

idet der ikke findes hjemmel til at fratage lodsejeren genopdyrkningsretten, når den først er meddelt i tilfælde af, at retten kun udnyttes for en del af arealet,

idet den manglende udnyttelse af retten for en del af arealet ikke skyldes sagsøgers forhold, *de/s* kunne retten ikke udøves for en del af arealet, idet der lå et dige, som sagsøger ikke kunne få afklaret var beskyttet af anden lovgivning, og som sagsøger derfor ikke kunne genopdyrke, før dette var afklaret, dels kunne retten ikke udøves fuldt ud for hele arealet, idet arealet – på grund af kommunens manglende vandløbsvedligeholdelse – var for vådt til genopdyrkning på daværende tidspunkt, og

idet formålet med reglen i § 6 er, *"at gøre det attraktivt for jordbrugeren at undgå omdrift i 15-årsperioden til gavn for naturen i denne periode og til gavn for naturen på de arealer, som heller ikke efter de 15 år ønskes ind i omdrift igen"*, jf. bemærkningerne til § 6, afsnit 3 i lovforslag nr. 112 af 10. december 2003 til lov om drift af landbrugsjorder (LFF 2003-12-10 nr. 112), hvorfor hensynene bag reglen er landmandens interesser, og hvorfor Odder Kommune retsstridigt har tilbagekaldt en begunstigende forvaltningsakt samt inddraget og begrundet dette med hensyn, som Odder Kommune ikke kan varetage eller måtte inddrage,

- at** det allerede følger af Helhedsplanen, at arealerne, hvortil der var meddelt genopdyrkningsret i 2009, kan opdyrkes med hjemmel i Helhedsplanen, jf. kortbilag 1 til Helhedsplanen,

at Odder Kommune på grund af tilsidesættelsen af sine forpligtelser til at foretage vandløbsvedligeholdelsen og fritlægning af drænen samt den retsstridige inddragelse af dyrkningsretten er erstatningsansvarlig for sagsøgers tab, bl.a. nedsat ejendomsværdi, indtægtstab og omkostninger forbundet med selv at måtte udføre vandløbsvedligeholdelsen og fritlægning af drænen jfr. den nedlagte påstand 8, som forbeholdes opreguleret i forhold til de faktiske tab, indhentet skønserklæringer, m.m., og

at Odder kommune og Slots- og Kulturstyrelsen derfor skal dømmes som påstået.

OPSÆTTENDE VIRKNING:

Sagsøger begærer sagen tillagt opsættende virkning for så vidt angår 1) Slots- og Kulturstyrelsens påbud af 12. december 2017 om retablering af diget D00.133.585 (**bilag 13**) og 2) Odder Kommunes varsling af påbud af 23. marts 2017 om retablering af regulering af Aakær Å mellem st. 2150 og st. 2400 (**bilag 18**).

Sagsøger gør gældende, at betingelserne for suspension utvivlsomt er opfyldt.

For det første er der rimelig grundlag for at indlede sagen. Sagen handler helt grundlæggende om på hvilket grundlag Aakær Gods kan reguleres, herunder hvorvidt de sagsøgte skal vedstå og anerkende "Godkendelse af aftale om helhedsplan for Aakær Gods" og "Aftale om helhedsplan for Aakær Gods" med de dertilhørende dispensationer og tilladelser, eller om sagsøgte – som sagsøgte har gjort og agter at gøre – kan udstede nye afgørelser til skade for sagsøger. Sagen handler således om, hvorvidt sagsøgte har overtrådt det forvaltningsretligt grundprincip om forbuddet mod *reformatio in pejus*.

For det andet fører afvejningen af hensynet til borgerens retssikkerhed (forbuddet mod *reformatio in pejus*) over for hensynet til sagsøgtes interesse i håndhævelse, entydigt til, at retssikkerheden vejer tungest. Dermed kan nye og mere byrdefulde afgørelser, som er i strid med afgørelserne knyttet til Helhedsplanen, ikke få virkning fremadrettet, før retten udtrykkeligt har taget stilling retsgrundlaget mellem Odder Kommune, Slots- og Kulturstyrelsen og Aakær Gods.

For det tredje vil efterkommelse af begge påbud medføre store økonomiske tab for sagsøger. Tabene vil ikke alene bestå i de udgifter som knytter sig til påbuddenes indhold, men sagsøger vil også risikere uoprettelige sætningsskader mv. i forhold til det varslede påbud af 23. marts 2018 udstedt af Odder Kommune (**bilag 18**). Tabene vil i sidste ende kunne rettes mod sagsøgte, såfremt sagsøger får medhold i de nedlagte påstande. Det er derfor også i sagsøgtes interesse, at sagen tillægges opsættende virkning.

PROCESSUELT:

Sagen begæres henvist til behandling i Landsretten jfr. RPL § 226, subsidiært at sagen skal behandles af 3 dommere jfr. RPL § 12, stk. 3, idet sagen er af principiel karakter og vil få generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde, navnlig for landbrugssektoren. Retten vil bl.a. skulle tage stillingen til fortolkning af komplicerede lovregler, herunder de bagvedliggende EU-retlige regler, forvaltningsretlige principper og bevisbyrde regler, som vil få stor betydning for andre borgere/landmænd og kommuner.

PROCESSUELLE MEDDELELSER:

Processuelle meddelelser vedrørende sagsøger kan fremsendes til advokat H. Sønderby Christensen.

MOMSREGISTRERING:

Sagsøger er momsregistreret.

BEVISFØRELSE:

Dokumentation af relevante dele af alle de i sagen fremlagte bilag, partsforklaring og vidneførsel alt afhængig af sagsøgtes påstande, anbringender og bevisligheder.

Der tages endvidere forbehold for afholdelse af syn og skøn bl.a. til dokumentation af sagsøgers tab jfr. påstand 8, men også alt afhængig af sagsøgtes påstande, anbringender og bevisligheder.

HOVEDFORHANDLING:

Hovedforhandlingens varighed forventes at kunne fastslås, når svarskrift er modtaget.

Randers, den 16. april 2018

Hans Sønderby Christensen
Advokat (H), Partner